SPOMNITE SE SLOVENSKIH BEGUNCEV S KAKIM DAROM!

AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN IN SPIRIT ... FOREIGN IN LANGUAGE ...

AMERICAN HOME

SLOVENIAN MORNING NEWSPAPER

Librarian of Congress

NO. 54 CLEVELAND 3., O., TUESDAY MORNING, MARCH 18, 1947 LETO XLIX—VOL. XLIX

DROBNE VESTI IZ SLOVENIJE

(Došle preko Trsta)

BOROVNIŠKI MOST. — V Sloveniji je med deli na železniških progah gotovo najpomembnejša obnova železniške proge pri Borovnici. Vzdrževanje železniškega mostu pri Borovnjci je že od nekdaj zahtevalo veliko stroškov. Zato so že pred desetletji začeli misliti na to, da bi preuredili progo tako, da bi tega mostu ne bilo treba. Ko je bil pri bombardiranju leta 1944 ta most močno poškodovan, ni bilo več misliti na njegovo popravilo. Nemci so začeli graditi zasilno progo na južni strani mostu čez velik nasip. V to prisilno delo so vpregli ogromno število ljudi in nasip zasilno res napravili. Toda to je zasilno delo. Padec in vzpon znašata 27 tisočink, kar je za navadne tovarne vlake preveč. Za prevoz 300 ton je treba tri stroje.

Po izgonu Nemcev so začeli graditi nov nasip. Ta nova proga se odcepi od prejšnje že pri Preserju (pri postaji) in obide most v mnogo večjem loku, kot je to delala zasilna nemška proga. Ta novi del proge je dolg 8 kilometrov. Sodijo, da bo to novo delo dokončano do konca leta 1947.

Prej so misili, da bo delo mnogo prej izvršeno. Toda delalo se je malo preveč po partizansko, brez točnih preračunov in brez točnega poznanja terena. Za ta novi nasip so porabili ogromno materiala, delovnih ur in denarja. Strokovnjaki pravijo, da bi z dobro polovico uporabljenega materiala lahko podsuli sam borovniški most, ki bi ga potem sploh ne bilo treba več popravljati. Pritisk silne množine materiala je na močvirna tla tolik, da so se marsikje globoko pogreznila in je bilo treba novega in novega materiala in nasipanja. Novi gospodarji so se hoteli postaviti, kako so hitro izgradili novo progo, pa so prišli v tako zagato, ki jih brez potrebe stane ogromne svote. Pač partizanska obnova s strokovnjaki iz gozdov.

Pri tej zgradbi je zaposlenih mnogo Bosancev, ki zelo dobro zaslužijo. V Bosno pa so v tem času pošiljali iz Slovenije mladinske brigade na znano progo Baraniči — Brčko. Znano je, da so mladino gonili na delo v Bosno, da so jo tam vzgajali v čistem komunizmu.

ELEKTRIFIKACIJA. — Mi-

(Dalje na 3. strani)

Najvišja sodnija je preprečila novo stavko premogarjev

Ako Lewis ne odtegne ukaza za stavko bo unija plačala polno globo

Washington. — Najvišja sodnija je včeraj odločila, da izda mandat v zadevi John L. Lewisa na 20. marca, torej 11 dni prej, kot bi bila doba v običajni zadevi.

To pomeni, da je najvišja sodnija s tem zaprla Lewisu vrata, da ne bo izpeljal svojih premogarjev na stavko 31. marca.

Odlok sodnije govori, da pet dni potem, ko je izdan ta mandat, mora John L. Lewis odpoklicati obvestilo unijskim premogarjem, da je pogodba z vlado končana.

Ako John L. Lewis tega ne bo storil, bo premogarska unija plačala globo v vsoti $3,500,000. Najvišja sodnija je znižala to globo na $700,000, ako ne bo stavke; ako bo pa Lewis kljub temu ukazal stavko, bo unija morala pačati polno globo. Toda globa, ki je bila določena za Lewisa v vsoti $10,000, ostane v polnem znesku.

Lewis je, kot znano, odpoklical stavko prošlo jesen in ukazal premogarjem iti nazaj na delo pod staro pogodbo do 31. marca.

John L. Lewis, predsednik

Ameriškim prijateljem Sovjetov ni prav nič všeč Trumanov govor

Clevelandski koncil "Ameriško-sovjetskih prijateljev" je podal izjavo, v kateri ostro kritizira govor predsednika Trumana pred kongresom za pomoč Grčiji in Turčiji. Izjavo je podala tajnica Dorothy Rodin, ki je rekla, da se bodo direktorji koncila sestali nocoj na privatni seji, pri kateri bodo "določili" svojo uradno smer v nadalje.

"Ako bo poslanica predsednika Trumana kongresu izvršena, nas bo to razdelilo in postavilo na pot do vojne. Koncil ameriško-sovjetskih prijateljev zahteva sodelovanje z Sovjetsko Unijo in združenimi narodi," je izjavila Mrs. Rodin.

Mrs. Rodin in direktorje tega koncila si usojamo vprašati: Kako bo pa ameriška pomoč Grčiji dovedla do vojne, če pa nima, kot pravite, Moskva nobenega interesa do Grčije? Ali je ameriška pomoč Jugoslaviji dovedla do vojne? Ali pomoč Romuniji in Poljski in Ukrajini? Zakaj pa ravno pomoč Grčiji, ki je v vojni največ trpela? Ali pa je morda res, vi "ameriški prijatelji Sovjetije," da si lasti Sovjetska Unija vso pravico nad Grčijo in da ne pusti nikogar drugega bliZu?? Seveda, vsak pes zacvili, kadar se mu stopi na rep in predsednik Truman ga je, kot je videti, dobro pritisnil.

Koncilu je tudi, kolikor nam je znano, Vatro Grill, pomožni policijski prosekutor v Clevelandu, ki kot mestni ameriški uradnik pač malo kaže hvaležnost do dežele, ki mu reže kruh, ako tako ceni smernice ameriške vlade in dežele, katere državljan je.

Zakaj pa vi, ki ste za prijateljsko sodelovanje med Ameriko in Sovjetijo in ki ste, kot se nazivljata, tako dobri prijatelji Sovjetov, ne apelirate na Moskvo, naj bi vsaj odgovorila na tri ameriške prijazne pozive, da bi se enkrat vsedli in napravili obračun za tistih 11 bilijonov dolarjev, ki nam jih je dolžna Sovjetija za vojne potrebščine?

In kot dobri Amerikanci (vsaj morali bi biti, ki se tukaj pasete na denarju davkoplačevalcev, vsaj nekateri se) ali se vam ne zdi prav, da bi Sovjetija vsaj odgovorila na naše vljudno vprašanje, kako je s tistimi 95 ladjami, ki jih je Amerika posodila Rusiji? Ali ne mislite, da bi take stvari bolj pomagale prijateljskim odnošajem med obema deželam, kot pa nekaj vreč moke, ki jih bomo dali Grčiji? Kako je to, da je tako strašansko vse pregrešno, kar napravi in reče Amerika, pa vse prav in pošteno, kar napravi Sovjetija.

Na to odgovorite, vi prijatelji Sovjetije, ko se boste sestali nocoj pri tajni seji, kjer se vam ni treba bati nikake OZNE ali ruske Gestape.

Sovjeti zahtevajo 10 bilijonov vojne odškodnine od Nemčije

Nemčija naj bi to plačala Sovjetski Uniji v dobi 20 let

Moskva. — Sovjetski zunanji minister Molotov je zahteval pri konferenci ministrov, da plača Nemčija 10 bilijonov dolarjev Sovjetski Uniji v dobi 20 let, kot vojno odškodnino.

Dalje je Molotov zahteval, da Velika Četvorka kontrolira nemško Porurje ter da se takoj razdvoji ameriška in nemška zona, ki sta bili nedavno strnjeni v eno celoto.

Nadalje je Molotov zahteval, da se takoj vzame iz Nemčije na račun vojne odškodnine vse glavne tovarne, da se zapleni vse premoženje Nemčije v inozemstvu in da se pobira od tekoče industrijske produkcije vojna odškodnina.

Doba 20 let za plačevanje vojne odškodnine naj se računa od konference v Potsdamu leta 1945.

Molotov je rekel, da vsota $10,000,000,000, ki jo zahteva Sovjetska Unija od Nemčije je manj kot ena desetina tega, kolikor je trpela Rusija v vojni.

Molotov je v dolgem govoru napadal velesile, Francijo, Anglijo in Ameriko, ki da so vse

rom na upravo Nemčije.

Molotov je spomnil ministre na dogovor v Jalti in Potsdamu, po katerem naj bi Nemčija plačala $20,000,000,000 vojne odškodnine, od katere naj dobi sovjetska Unija polovico.

NOVO POROČILO, DA PRETI JUGOSLAVIJI VELIKA LAKOTA

London. — "Sunday Observer" je v izključnem poročilu javljal, da preti 3,000,000 ljudem v Jugoslaviji lakota, če ne bo prišla pomoč do konca marca. Maršal Tito je odposlal nujen apel na Zed. države za takojšnjo pomoč v živilih.

(Ko so Zed. države opetovano apelirale na jugoslovansko vlado, naj da pravično obravnavo nadškofu Stepincu in generalu Mihajloviču, ni Titova vlada niti odgovorila. Sicer smo pa itak čitali pisma od partizanov, kako da je vsega dovolj v Jugoslaviji. Kaj je potem res: ali je lakota, ali imajo vsega v izobilju, kot so se hvalile razne partizanke in partizani, ki so trdili, da A. D. laže, če trdi, da bo še slabo v Jugoslaviji).

NOVI GROBOVI

Johana Trček

Danes zjutraj ob 5:30 je umrla v Glenville bolnišnici Johana Trček, stara 59 let. Stanovala je na 5857 Stanard Ave. Pogreb bo iz Grdinovega pogrebnega zavoda. Čas pogreba in drugo bomo sporočili jutri.

Frank Kapla

Po kratki bolezni je umrl v v mestni bolnišnici Frank Kapla. Bil je star 62 let in je prebival na 1064 E. 61. St. Tukaj zapušča ženo Mary, roj. Birk, doma iz Vira, hčer Mary Andrews, sina Adolpha, sin Frank je padel v bojih na Pacifiku leta 1945, tri vnuke, v Chicagu brata Filipa, Antona v Evropi, sestri Mary Straus in Polonia Lončar, bratranca Vincenta Kapla, v New Yorku sestrični Cecelia Stefančič in Helen Kapla.

Rojen je bil v Domžalah, odkoder je prišel sem pred 40 leti. Bil je član št. 5 SNPJ. Pogreb bo v četrtek zjutraj ob 9:30 iz Zakrajškovega pogrebnega zavoda v cerkev sv. Vida in na Kalvarijo.

PODJETJE VABI VSE DELAVCE NAZAJ NA DELO

Milwaukee, Wis. — Allis-Chalmers Co. je pisala vsem delavcem pismo, v katerem naznanja, da se je vrnilo na delo že več kot 6,000 delavcev. Samo od časa volitev za unijo 26. jan. se je vrnilo na delo do 1,400 delavcev.

Podjetje vabi še ostalih 4,788 naj se vrnejo nazaj na delo, ki se še niso priglasili, odkar je bila razglašena stavka pri podjetju 30. aprila 1946.

Do 30. jun. bodo vse rekrutirance odpustili

Washington. — Vojni oddelek naznanja, da bo armada odpustila do 30. junija vse vojake, ki so bili pozvani v aktivno službo. Torej vse razen prostovoljcev. Oni, ki služijo v Ameriki bodo odpuščeni do 15. maja, z onstran morja pa pred julijem. Vseh je kakih 100,000.

Denar za dve novi podmornici

Washington. — Poslanska zbornica je odobrila denar za dve novi podmornici, ki bosta večji in hitrejši kot dosedanje. Vsaka bo stala 15 milijonov dolarjev.

Pravi, da Rusija gleda na Alasko

Washngton. — Poslanec Gearhart iz Kalifornije je zahteval od kongresa, naj se dobro informira, če Rusija ne bo zahtevala Alaske nazaj. Sovjetska Unija gleda z zavistnim očesom na Alasko, je rekel poslanec.

Razne drobne novice iz Clevelanda in te okolice

Do guvernerja gredo—

Wm. M. Boyd, bivši državni senator, Frank Kozel (predsednik demokratske kozmopolitske lige) in Joe Belinski, pomožni policijski prosekutor, bodo sprejeti jutri popoldne ob 2 pri guvernerju Tom Herbertu. Apelirali bodo nanj, naj pomilosti Mrs. De Righter, ki je zaprta radi volivnih nerednosti in o kateri mislijo, da je bila že dovolj kaznovana.

Misijon v Collinwoodu—

V župniji Marije Vnebovzete na Holmes Ave. je ta teden angleški misijon. Zlasti odrasla mladina je vabljena, da se udeleži. Na 4. maja bo pa slovenski misijon, ki ga bosta vodila oo. Sircelj in Medic iz Lemonta.

Pomoči prosi—

Mrs. Rose Repar, 1162 E. 60. St., je dobila pismo od Marije Lipar, Družinska vas, p. Bela Cerkev, v katerem jo prosi, če ve za naslov bratranca Johna Vartačič ter za Lojzeta, Pepco in Lenčko Lipar. Bi jim sama pisala, pa ne ve njih naslovov. Piše, da so ji ubili dva sina in da se nahaja v veliki potrebi.

Teto išče—

Duhovnik Janez Dolšina bi rad zvedel za naslov svoje tete Ivane omož. Zalar. Nekoč je bivala menda v Biwabik, Minn. Naj mu piše na naslov: Janez Dolšina, Via dei Coelli 8. Rome, Italy.

Vse najboljše—

Jutri bo god sv. Jožefa; vsem Jožetom in Pepcam želimo vse najboljše k njih imendanu.

Brate išče—

Ivana Mihelčič, Zalog, p. Moravče, Jugoslavija, bi rada zvedela za naslove svojih dveh bratov, Franceta in Antona Mihelčič. Pred leti sta živela v Milwaukee, Wis. Naj pišeta sestri, ali pa Antonu Suštar-ju, 20531 Lindberg Ave., Euclid, O.

Pošta ima pisma—

Na poštni podružnici 976 E. 152. St. imajo pisma za sledeče naslove: Cankarjeva ustanova, Mary Mlakar, A. Dugan. Ako se naslovljenci zglasijo tam, jih bodo dobili.

Za teto bi rad zvedel—

Janez Žitnik, 6. D. P. Centre, Riccione (Forli), Italy—doma iz Ljubljane, Štepanja vas, bi rad zvedel za pravi naslov svoje tete Mrs. Mary Pestotnik. Njen zadnji naslov je bil Beveridge Park, New York. Naj se nečaku zglasi na gornji naslov.

Milijon dolarjev za prodajo ledu

Milwaukee. — Na konvenciji zastopnikov industrije za izdelavo ledu je bilo sklenjeno, da se porabi $1,000,000, da se dvigne prodajo ledu. Zlasti se bo predočilo takim, ki trgujejo z zelenjavo, kako važno je, da je zelenjava na ledu.

Sta obljubila, da bosta še prišla nazaj

Chicago. — Dva roparja sta vzela trgovcu z obleko, Davidu Rumacku, $500 pred 10 dnevi. Oni dan sta se vrnila, mu vzela še $210 ter mu smehljaje obljubila, se bosta še vrnila in to v kratkem.

MacArthur priporoča mirovno pogodbo za Japonsko kmalu

Potem naj pa pazi nad Japonsko organizacija združenih narodov

Tokio. — General MacArthur, vrhovni poveljnik okupacijskih čet nad Japonsko, je prišel na dan s priporočilom, naj se kakor hitro mogoče konča vojaška okupacija Japonske. V dosego tega je pa potrebno, da se kakor hitro mogoče napravi mirovno pogodbo za Japonsko.

Kontrola nad Japonsko, priporoča MacArthur, naj preide nato v roke organizaciji združenih narodov. General ni označil datuma, kdaj naj se pričnо mirovna pogajanja za Japonsko, rekel pa je, da najkasneje v nekaj mesecih. Tudi ni povedal, kako dolgo naj ostane Japonska, po njegovem mnenju, pod kontrolo združenih narodov.

MacArthur je navedel, kaj da je že dosegla njegova okupacija Japonske. Prvič, razorožila je vso deželo in Japonska je pripravljena, da se prične ekonomsko razvijati, če ne bo ovirana po zaveznikih. Trgovina mora priti v zasebne roke, drugače ne bo uspevala. Eno je, je zatrdil MacArthur, namreč, da Japonci danes dobro vedo, da se vojna ne izplača. Narod je šel skozi duhovno revolucijo, ki je bila največja, kar jih je svet še poznal. Japonci danes poznajo vrednost človeka. S tem še ni rečeno, da je v deželi že tako zvana demokracija. Ta pride polagoma, pride pa gotovo. Včasih vzame dolga leta. Toda lahko rečemo, da je temelj za to že položen na Japonskem. Zdaj ne preostaja za zaveznike drugega, kot da nad deželo pazijo, jo vodijo in čuvajo. "Z gotovostjo lahko rečem, da je svoboda posameznika tukaj za stalno," je rekel izkušeni general.

Kadar morate ponoči preko ceste, imejte na sebi vedno kak bel predmet, da vas voznik laže opazi.

PEPEL NACIJEV SO RAZTRESLI NAD VODO PRI MONAKOVEM

Frankfurt. — Zdaj šele je prišlo na dan, kaj so storili z 11 nacijI, ki so jih obesili 16. oktobra. Ameriška armada je dozdaj to zakrivala. Zdaj je pa javljeno, da so trupla Goeringa in 10 njegovih pajdašev sežgali potem, ko so jih obesili v Nuernbergu vse razen Goeringa, ki je v zadnjem trenutku izvršil samomor.

Ko so potem trupla sežgali v krematorju, so njih pepel raztresli v vodo pri Monakovem, prav tam, kjer je bila rojena stranka nacijev.

Sežiganje nacijev in potem nadzorovanje, ko so vrgli njih pepel v vodo, je nadzoroval ameriški stotnik Rex S. Morgan iz Denverja, Colo.

Kotle v parniku so kurili z žitom

London. — Angleški tovorni parnik Stanlodge je zajel velik vihar na Atlantiku. V borbi z viharjem je pošel premog na parniku, ki je vozil 7,450 ton žita. Kapitan je nato ukazal kuriti kotle z žitom. Pokurili so ga 50 ton, predno je dospel parnik v pristanišče.

Iz raznih naselbin

Akron, O. — Dne 7. marca je nenadoma umrl Peter Makarowitz. Rodom je bil Ukrajinec, toda je bil rad med Slovenci. Pred 19 leti se je z družino preseil semkaj iz Lawrenca, Pa. Zapušča ženo in odrasle otroke.

McKeesport, Pa. — Dne 8. marca je umrl Anton Cvetan. Star je bil 53 let, doma iz vasi Čelje, fara Prem pri Ilirski Bistrici, Notranjsko, v Ameriki od 1921. Tukaj zapušča ženo in pet otrok v starosti od 9 do 18 let — tri sinove in dve hčeri, kakor brata Johna in Franka, v starem kraju pa več sorodnikov.

Oakland, Cal. — Dne 5 marca je naglo umrla Mary Alves, dekliško ime Jenko. Stara je bila 31 let, rojena v Trinidadu, Colo. Tukaj zapušča moža, dve hčerki in sinčka v starosti 4 do 8 let ter poročeno sestro, v Trinidadu pa mater Frances Slavec, očma Louisa Slavec, brata Franka Jenko, polbrata Alberta in polsestro Edno.

V KLETI SVOJE HIŠE STA NAŠLA DENAR, O KATEREM NIHČE NE VE, ČIGAV JE

Philadelphia. — Benjamin Lieberman, ki služi $75 na teden in njegova žena Jessie, sta postala čez noč bogata. To se pravi, denar imata, pa še ne vesta, če bo njun ali ne.

Benjamin je šel namreč oni dan v klet, da poišče kako električno žarnico. Pri tem je bil neroden in je prevrnil več papirnatih zabojev s police, katerih vsebina se je raztresla po tleh. Zato je posikal zaboj, v katerega bi spravil navlako. V temnem kotu kleti je našel papirnat zaboj, ki bi bil pripraven za to. Odprl ga je in bi bil skoro omedlel. Poklica lje ženo, ki je prihitela in tudi ona ni mogla do besede. V zaboju je bilo namreč natlačenih bankovcev po $10, $20 in $50 za nič manj kot $92,800.

Hišo lastujeta že kakih 25 let in vedela sta, da denar ni njun. Nista si mogla razložiti kdo bi denar tje spravil. Poklicala sta policijo, ki je denar spravila na banko, dokler se kdo zglasi zanj. Zakonca sta povedala, da je bila hiša lansko leto nekaj časa prazna, ko je bil on v bolnišnici, žena in dva otroka sta bila ta čas pa pri sorodnikih. Takrat je moral kdo prinesti denar v klet, pozneje je pa pozabil nanj, ali si ga pa ni upal priti iskat.

Ako se ne bo nihče zglasil, bo denar last Liebermanovih. Toda ne prej, da bo vlada vzela kakih $58,000 za dohodninski davek. No, vseeno jima bo ostalo precej.

Stassen bo morda videl maršala Tita

Dunaj. — Včeraj se je odpeljal z letalom z Dunaja v Belgrad Harold Stassen, bivši guverner Minnesote in predsedniški kandidat drugo leto. V Belgradu bo morda govoril s Titom.

Odmerki za žganje so to periodo isti

Columbus, O. — Za periodo od danes pa do 29. marca se bo dobilo v državnih prodajalnah isto količino žganja na karte kot doslej, to je en kvort, petinko ali 2 pinta.

NEVESTI STA DOBILI NAPAČNE MOŽE, NE VEDO, KAKO BI STVAR REŠILI

Canton, Kitajska. — Kaj takega se more pripetiti menda samo na Kitajskem, kot se je te dni. Dve nevesti, neki Wang in Hsieh ,sta potovali v nosilih k poroki, vsaka v svojo smer. Na dogovorjenih krajih sta ju čakala ženina. Pa se primeri, da so se svatje z nevestama srečali na ozkem potu in nihče se ni hotel umakniti. Beseda je dala besedo in nazadnje pest. Odvedli so nevesti nekoliko proč, da ne bi gledali lepega pretepa, potem so se pa udarili. da so kar cunje frčale po zraku. Ko so svatje mislili, da je te zabave dovolj, so pobrali nevesti in odšli naprej, vsaka skupina v svoj kraj.

Toda niso pa vedeli, da so zdaj vzeli s seboj napačni nevesti. Kot je na Kitajskem navada, se ženin in nevesta ne vidita do poroke, ker vse delo opravijo mešetarji. Šele čez 3 dni je prišla pomota na dan. Običaj namreč zahteva, da žena čez tri dni po poroki predstavi svojega moža staršem. šele tedaj so uvideli, da sta se poročila napačna para in oba para zdaj skušata napako popraviti, pa še ne vedo, kako se bo zagonetka rešila.

"AMERIŠKA DOMOVINA"

AMERICAN HOME
SLOVENIAN MORNING NEWSPAPER
(JAMES DEBEVEC, Editor)
6117 St. Clair Ave. HEnderson 0628 Cleveland 3, Ohio
Published daily except Saturdays, Sundays and Holidays

NAROČNINA:
Za Ameriko na leto $7.00; za Cleveland in Kanado po pošti za eno leto $8.00.
Za Ameriko pol leta $4.00; za Cleveland in Kanado po pošti pol leta $4.50.
Za Ameriko četrt leta $2.50; za Cleveland in Kanado po pošti četrt leta $2.75.
Za Clveeland in okolico po raznašalcih; celo leto $7.00, pol leta $4.00, četrt leta $2.50.
Posamezna številka stane 5 centov.

SUBSCRIPTION RATES:
United States $7.00 per year; Cleveland and Canada by mail $8.00 per year.
U. S. $4.00 for 6 months. Cleveland and Canada by mail $4.50 for 6 months.
U. S. $2.50 for 3 months Cleveland and Canada by mail $2.75 for 3 months.
Cleveland and suburbs by Carrier $7.00 per year, $4.00 for 6 months, $2.50 for 3 months.
Single copies 5 cents each.

Entered as second-class matter January 6th 1906, at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3rd 1879.

88 No. 54 Tues., March 18, 1947

Kako vidi Frank Lausche "križpotje Evrope"

Bivši guverner Frank J. Lausche je v književni prilogi dnevnika Cleveland News opisal vsebino oziroma podaje svoje mnenje o knjigi "European Crossroad" (križpotje Evrope), ki jo je spisal sovjetski žurnalist Ilija Ehrenburg v angleščini in ki je izšla v New Yorku.

Ilija Ehrenburg je bil pred enim letom v Ameriki z drugimi sovjetskimi žurnalisti, kjer so si lahko ogledali vse, kar so hoteli pod svobodnim ameriškim soncem. Ta Ilija je torej spisal knjigo, v kateri obravnava dežele: Jugoslavijo, Romunijo, Bolgarijo, Albanijo in Češko. Lausche je knjigo prečital in jo ocenjuje sledeče s stališča čitatelja:

Pisatelj daje v knjigi brez doma svojo, čisto sovjetsko perspektivo in je vsa knjiga sovjetska propaganda. Pisatelj vidi v teh opisanih deželah delovanje komunistov kot edino rešitev. O ljudeh pa, ki se upirajo komunistični tehniki ali načinu vlade, pravi pisatelj, da so fašisti in sovražniki dežel, v katerh živijo.

V vsej knjigi se pisatelj očividno trudi, da bi prepričal čitatelja o svobodnih volitvah v teh deželah po vojni, pri katerih da so imeli državljani popolnoma prosto voljo izbirati svoje javne uradnike. Toda tukaj v Ameriki vemo (pravi kritik Lausche), kako svobodne so bile volitve v gori omenjenih deželah, če izvzamemo Češko, ko so imeli ljudje samo kandidate, postavljene od vlade, torej nobeno izbiro med kandidati in še te so bili prisiljeni voliti s pritiskom na razne načine, kot: kdor ni šel na volišče, mu je bila odvzeta krušna karta itd.

Frank Lausche pravi dalje, da Ehrenburg kaže v svoji knjigi na dejstvo, da so ljudje v Sloveniji skoro soglasno volili za kandidate komunistične vlade. Toda Ehrenburg ne omeni, da drugih kandidatov sploh ni bilo. Amerikancu je dobro znano, da kjer je svoboda izražanja in svoboda izbira med kandidati, ne bi bilo takega rezultata volitev.

Lausche dalje kaže na poročila, ki prihajajo v to deželo, kako da tisoče Slovencev, ki bi morali priti po mirovni pogodbi pod Tita, pobira svoje pičlo imetje in zapušča svojo rojstno deželo samo iz vzroka, da bi ušli vladi Titovega režima. Ti ljudje (pravi Lausche) so hrepeneli po osvoboditvi in so verovali, da jim bo osvoboditev vojna prinesla. Mesto svobode so se pa znašli v bolj obupenm položaju, kot so pa živeli pred zmago zaveznikov.

Po vsej knjigi opisuje Ehrenburg bivše aktivnosti tajne policije, stopeno propagando časopisja, uporabljanje koncentracijskih taborišč, pomanjkanje pravice na sodiščih, izlorabljanje vojnih ujetnikov. Obsojanje teh je seveda pravilno, toda pisatelj pa popolnoma prezre popolnoma enako delo pod totalitarnim komunizmom. Čitatelj bi lahko, na primer, pokazal na sodne obravnave pod Titovo vlado, na smrtno obsodbo generala Draže Mihajloviča in obsodbo nadškofa Alojzija Stepinca.

Tudi dejstvo, pravi Lausche v svoji kritiki, da je pisatelj v tej knjig popolnoma prezrl Grško in Ogrsko, čitatelju vsiljuje vprašanje: zakaj sta bili ti dve deželi izpuščeni v knjigi, ko sta vendar prav toliko na križpotu Evrope, kot so druge dežele, ki jih pisatelj omenja. Seveda tisti, ki ve, da v teh dveh deželah ni komunističnih vlad, se tej pisateljevi "pozabljivosti" ne čudi.

Mr. Lausche na koncu pristavlja, da je knjigo vsekakor spisal veščak in ako čitatelju niso znana resnična fakta, ako ne spozna pisateljevega pravega namena, ki ga hoče doseči s knjigo, bo zapeljan od propagande.

Bill Kennick je pisal naravnost predsedniku

Znani Bill Kennick, ki je storil, kot vemo, vse v svoji moči, da bi pomagal poraziti guvernerja Lauscheta pri lanskih volitvah, je priobčil v nekaterih listih svoje pismo, ki ga je pisal predsedniku Trumanu. V pismu zahteva od predsednika, da je dolžnost Zed. držav preživljati Jugoslavijo ter omenja, da tisti "dogodek," ko je Tito ukazal streljati neoborožene ameriške letalce, ne bi smel ustvarjati nobenih predsodkov napram Jugoslaviji.

Ta "lekcija," ki jo daje Kennick predsedniku Trumanu, bo gotovo našega prvega uradnika gotovo tako oplašila, da bo takoj ukazal naložiti vse ladje, ki so na razpolago, z žitom in drugimi potrebščinami in jih poslati v Jugoslavijo. Saj predsedniku Trumanu gotovo ni znano, da je Titova vlada poslala v Romunijo za volitve 20,000 ton žita, komunistični vladi v Albanijo pa 10,000 ton. Predsedniku Trumanu gotovo ni znano, da je Titova vlada ponudila poljski komunistični vladi 30,000 prašičev v zameno za orožje in municijo. Predsedniku Trumanu gotovo ni znano, kako dolgo so stale ladje UNRRA v italijanskih pristaniščih, ki so vozile živila v Jugoslavijo in da je ta živež že gnil v ladjah, ker Titova vlada ni pustila živeža v deželo, dokler ni UNRRA pristala v to, da je Titova vlada sama delila živež, seveda, svojim pristašem. Predsedniku Trumanu gotovo ni znano, da pošilja v skoro vse dele Evropa dobrodelna organizacija CARE zaboje z živili, da jih pa ne pošilja v Jugoslavijo, ker tega Titova vlada ne pusti. Zakaj jih ne pusti? Zato, ker bi jih vsak dobil direktno od svojega dobrotnika brez "posredovanja" Titove vlade, kot je bilo to v slučaju UNRRA.

Ker torej vsega tega predsednik Truman ne ve, je najbrže celo prekinl svoje počitnice v Floridi, ko je dobil v roke Kennickovo pismo ter ukazal svojim oddelkom takoj pomagati Titovi Jugoslaviji.

Ginljivo je videti, kako se Kennicku smilijo ljudje v Titovini, dočim je tukaj v Ameriki storil vse mogoče, da ni bil njegov rojak izvoljen za guvernerja. To je tisti Kennick, ki se je ob neki priliki tako zavzel za Hitlerja in nacije, da ga je moral ustaviti minister Snoj, ki je bil takrat v Clevelandu in mu je zabrusil v obraz: "Toda Mr. Kennick, saj vi ste pa za Hitlerja, kot je videti iz vaših besed!""

Mr. Kennick na vsak način zasluži, da mu pošlje Tito medaljo za izredne zasluge.

BESEDA IZ NARODA

Pismo študenta-begunca

Ely, Minn. — Mr. in Mrs. M. Vertin, lastnika restavracije na E. Sheridan St., v tem mestu, sta prejela iz Spittala na Koroškem pismo študenta - begunca. Pismo se glasi:

Spoštovani gospod in gospa Vertin! Gotovo se boste začudili, ko boste prejeli to pismo od Vam popolnoma nepoznane osebe. Da pa me boste razumeli in se seznanili z menoj, naj Vam napišem par vrstic in Vam razložim, kako je do tega prišlo.

Prav po srečnem naključju sem bil dobil v roke mesečnik "Novi Svet," ki izhaja v Chicagu in sem v osmi številki od meseca septembra 1946 bral Vaše cenjeno ime in kratek življenjepis. Tako sem se odločil v tej moji predrznosti ih Vas prav ponižno prosim kakršnekoli malenkostne podpore. Prosim pa Vas že v naprej, da mi oprostite, da sem se Vas drznil nadlegovati in Vam pisati.

Prosim Vas tudi, da si nikar ne ustvarite o meni kakšnega napačnega mnenja. Nisem nikak pustolovec ali morda kak izkoriščevalec in da Vam pišem ter Vas prosim podporo samo zato, da bi Vašo dobroto izkoristil. Ne! Ravno nasprotno! Pišem Vam zato, ker se nahajam sedaj v res težkem in kritičnem položaju.

Naj Vam malo popišem mojo preteklost in sodbo o meni boste imeli tako kot v resnici je. Sem slovenski begunec, ki je radi svojega katoliškega prepričanja in vere moral zapustiti dom, svoje starše, domovino, vse to radi vere v Boga in pa za svoje lastno življenje. Kajti kot mlad katoliški borec bi bil tudi jaz moral pasti pod krutim komunističnim mečem, ki nasprotuje vsemu, kar nam Bog zapoveduje.

Čeprav Vas osebno ne poznam sem trdno uverjen, da sem pisal človeku, ki je še vedno pravi katoličan in veren sin svoje matere in da kot pošten Slovenec in slovenski rodoljub ne boste obsojali naše prepričanje. Raje kot vse drugo smo zapustili dom, samo da ohranimo svetinje naroda, ki so: Bog, narod in domovina!

Pišem Vam zato ker se sedaj nahajam v res želo težkem položaju. Kot mlad gimnazijec sem si moral sam pomagati v študije in sicer s tem, da sem vse skozi ministriral pri očetih frančiškanih in tudi opravljal druga lažja dela, ker so moji starši prerevni, da bi mogli plačati stroške za moje šolanje.

V času italijanske okupacije sem bil tri mesece interniran v gorenji Benečiji kot protikomunist in pod nemško zasedbo pa šest mesecev kot prevelik rodoljub in katoliško usmerjen mladec. Pred Titovim komunizmom sem sedaj zbežal na Koroško, kjer se nahajam še sedaj popolnoma sam, brez očeta in matere ter brez vseh sorodnikov, brez sredstev in brez vsake pomoči. Nisem bil v nikaki nemški formaciji, samo radi ideje, ker nisem in nočem postati pod nobenim pogojem komunist. Raje pustim starše, dom in predrago domovino, da si obdržim vero in življenje, ki mi ga je dal Stvarnik, On, ki je vodnik vsega človeštva! Edino veselje, ki ga imam tu v begunstvu je to, da še nadalje študiram in se učim violino z vso vnemo in energijo, da bom lahko kmalu dokončal. Škoda bi bilo, da bi sedaj prenehal ko že deset let igram in ko sem med tem časom že igral na večjih koncertih ali bolje rečeno — pomagal.

Res, rekel bi, edino glasba in študiranje sta mi v uteho v teh časih. Težkoče kot so pomanjkanje "kalorij," o teh se pač mnogo govori, a dobi se jih ne zadostno nikdar. Tako rekoč samo za obstoj telesa, a za delo in študij jih ni dovolj. Ravno tako se ne dobi obleke, perila, čevljev in drugih potrebščin, a za črno borzo pa nimam denarja in kje naj ga tudi dobim? Ker sem veren in zaupam v Boga, da se me bodo dobri ljude vsaj s kakšno malenkostjo usmilili, za kar Vam bom na vekomaj hvaležen. Čeprav ste mi po videzu nepoznani, pa vem in sem popolnoma prepričan, da ste dobrega srca in plemenitega značaja in da mi boste, če Vam bo le mogoče pomagali.

Sedaj sem star 24 let in poln nad za boljšo prihodnost. Če Vam je mogoče mi odpišite v vsakem slučaju. Prav lepo Vas prosim in upam, da mi ne boste zamerili za mojo predrznost, a obenem ponižnosti, da Vas prosim in nadlegujem, ko sem Vam čisto tuj, a meni ste, dejal bi kot ljudje čisto blizu, po Vašem blagem in dobrem srcu, dejal bi, da Vas poznam.

Za vako malenkost se Vam že v naprej zahvaljujem in sem Vam iz vsega srca hvaležen in če me kdaj pot zanese v vaše kraje, se bom gotovo oglasil tudi pri Vas, saj v teh časih je vse mogoče, da se Vam tako tudi osebno zahvalim.

Z iskrenim spoštovanjem vedno Vam hvaležni ubog slovenski študent begunec,

Božidar.

(P. S. Ker sta Mr. in Mrs. Vertin res blagega in usmiljenega srca, sta se usmilila ubogega begunca in sta mu tudi poslala pomoč. Poročevalec).

Rdeči križ pomaga potrebnim preko morja

Preko 75,000,000 moških, žensk in otrok v 46 inozemskih deželah je tekom zadnjih sedem let prejelo pomoč, ki jo je nudil ameriški Rdeči križ. Tako je naznanil predsednik organizacije, Basil O'Connor.

Pomoč Rdečega križa sestoja pretežno iz obleke, zdravstvenih potrebščin in izbranega živeža za otroke in bolne, obenem pa Rdeči križ izpolnjuje programe drugih organizacij. Več kot 39,-000,000 kosov obleke, 1,193,000 parov čevljev in drugega obuvala, 4,000,000 vatlov (yardov) blaga in velike količine mleka se je dostavilo potrebnim. Od konca vojne sem se je porazdelilo približno 9,000,000 živežnih paketov, ki so bili prvotno pripravljeni za vojne ujetnike. Teh so bili deležni pregnanci, zavetišča in druge institucije v osvobojenih in okupiranih deželah.

Devet inozemskih dežel bo še nadalje prejemalo pomoč, vsaj za nekaj mesecev in nov program bo izvajan potom ogrskega Rdečega križa, kateremu bo ameriški Rdeči križ oskrbel dostavo reliefa v vrednosti $1,750,-000. Ogrska sama bo dobila pomoč v obleki, zdravilskih potrebščinah in opremo.

Dodatno k temu novemu programu prejemajo pomoč sledeče dežele: Finska, Norveška, Avstrija, Nemčija, (izključno pregnanci) Poljska, Rumunija, Jugoslavija in Kina.

Zdravilske potrebščine, živež in obleka tvorijo večjidel nujnostnega relifa razpodeljenega v kraju. Pomoč v omenjenih deželah se porazdeljuje potom domačih agencij, navadno potom Rdečega križa vsake posamezne dežele, nadzoruje pa razdeljevanje predstavnik ameriškega Rdečega križa.

Predstavniki ameriškega Rdečega križa nudijo specijalizirano pomoč pri porazdeljevanju tudi francoskemu, belgijskemu, holandskemu, norveškemu, kitajskemu in čehoslovaškemu Rdečemu križu; to vključuje tehnično pomoč v izvajanju programov za zbiranje krvi, (za transfuzije), dalje za bolničarsko vežbanje in izvajanje zadatkov mladinskega Rdečega križa. Bolnica z 200 posteljami se bo dostavila Grškemu Rdečemu križu in moderne naprave (za bolnice) so bile odposlane avstrijskemu Rdečemu križu.

Šolnine, štipendije in obiski v svrho študij za poglavitno osobje sestrskih društev Rdečega križa, je oskrbel ozir. začrtal ameriški Rdeči križ, da se tako omogoči tozadevne študije in vpogeld v delovanje v Zed. državah, s čemer se organizacijam preko morja nudi znanje, ki ojača njihove programe doma.

Za nadaljno izvajanje programa ameriškega Rdečega križa se zbira prispevke tekom marca. Minimalna potreba vsota znaša $60,000,000. Sleherni Američan je dolžan iz človečanskih ozirov do svojega bližnjega, da daruje kolikor more za to prepotrebno delovanje, ki je svetovnega obsega. Tako meni predsednik ameriškega Rdečega križa, Basil O'-Connor, ki je s takim apelom otvoril, pravzaprav naznanil letošnjo kampanjo zbiranja.

DROBNE VESTI IZ SLOVENIJE

(Došle preko Trsta)

(Nadaljevanje s 1. strani)

sli se, da bi elektrificirali železniško progo do Zidanega mostu. To bi bilo mogoče, ker morejo slovenske vodne sile producirati dovolj električne sile.

SABOTAŽA. — Kadar v Jugoslaviji ne gre vse tako kot bi rad Tito ali Kardelj, tedaj takoj govore, da je tu sabotaža. Tudi, če se kje zgodi kaka nesreča, takoj pravijo, da je vmes namerna sabotaža. Kadar pa proglase kako dejanje za sabotažo, se obravnava pred "ljudskim" sodiščem. Pri takem postopanju trpe zlasti železničarji. Če se je poprej zgodila kaka nezgoda, so poslali na lice mesta strokovnjake, ki so vse pregledali in presodili škodo in drugo. Danes se nestrokovnjaško sodi radi "sabotaže." Tako je v Postojni zadel vlak v neke cisterne, ker so bile kretnice napak postavljene. Škode ni bilo nobene. Vendar je bil obsojen prometni uradnik, ki sploh ni bil nič kriv na dva meseca, kretničar pa na štiri mesece ječ, da sta delala sabotažo. Namesto strokovnega osobja imata ob takih prilikah besedo OZNA in milica.

ŽUKOS. — Le nič se ne bojte tega čudnega imena. To pomeni v Titovi državi železniška uprava kontrolnega saobračajo (prometa). Ta žukos je namesto prejšnjih železniških ravnateljstev. Tak žukos je tudi v Ljubljani za vso Slovenijo. Odvisen je seveda od Belgrada, ne od ljubljanske vlade. Načelnik je sedaj neki Adam Ciril. Vsa Slovenija pa je razdeljena potem na odseke, ki se imenujejo Prukos (Progovna uprava kontrolnega saobračaja).

ŽELEZNIŠKI USLUŽBENCI so med najbolj nezadovoljnimi delavci. Navajeni so bili poprej notranjega reda. Odvisni so bili od svojih šefov, ki so tudi bili železničarji in razumeli železniško službo. Sedaj se v vsako stvar vtika OZNA in tako napravlja nered, za katerega je končno kaznovan železničar. Godrnjanje je javno, ker izvežbanih železničarjev ne morejo kar nadomestiti s partizani iz gozdov.

RAZMERJE MED URADNIŠTVOM IN DELAVCI, kar je komunistov, se radi komunistične agitacije vedno bolj poslabšuje. Taki komunisti skušajo terorizirati vse okrog sebe v škodo službe. Če kak uradnik noče s takimi komunisti, recimo, skupaj piti, pravijo, da je proti ljudski oblasti, če pa pije z njimi, mislijo, da ga v službi ni treba več ubogati. Vendar pa ugled teh zagrizenih komunistov med železničarji vedno bolj pada, ker vse spregleduje, kam je pripeljal komunizem.

ŽELEZNIŠKI PROMET V SLOVENIJI je kljub vsemu temu vendar še dosti v redu. Uradniki in delavci kljub slabim plačam in kljub komunističnim šikanam vrše svoje delo in čakajo z drugim prebivalstvom sprememb.

Naš gemišar je imel nekaj zamude. To se pravi, ravno smo hoteli udariti po telesnih dobrih del'h na celi črti in tudi z veliko ihto saj tega ni treba še posebej poudarjati, ko smo dobili narastek pri omizju. K nam se nam je namreč prismehljal dr. M. Setničar, westalliški župnik, pristna slovenska duša in vseskozi fest fant, če smem tako reči, da bi iz dna srca povedal, kar mislim o človeku. Kadar o kom rečem, da je fest fant, potem to pomeni, da ga nima tadla na sebi. Dr. Setničar je študiral tudi v Rimu, kjer je prejel doktorat bogoslovja in bil je nekaj časa tudi v domovini njegovih staršev, on sam je bil pa rojen v Waukeganu, na ameriški Vrhniki, kjer ima še živo mater.

Oba soseda, torej milwauški g. Schiffrer in westalliški dr. Setničar, sta velika prijatelja, oba zelo priljubljena pri faranih. Saj ju mora res vsak rad imet, taki dve vrli slovenski korenini.

Dr. Setničar je rad prisedel k naši lačni družbi in prav prijetno nam je bilo ob sporazumu amendmentov iz Kegleve kuhinje. Med ropotanje nožev in vilic se je vrinila kaka beseda o tem in onem, kot je to navada pri takih prilikah. Jaz sem pa imel važno debato s svojim steakom, torej se v druge razgovore nisem vtikal. Vse lepo po vrsti pogovarjali se bomo lahko vse popoldne, za telesna dobra dela je pa našo cenjeno družbo težko dobiti. Sploh jaz nimam navade, da bi dosti govoril pri jedi, da se kaj ne zmotim. Zato jih pa tudi dosti preslišim od naše Micke, kadar jemljeva vase življenski obstoj pri šornovih. Predno se ona dobro pripravi in preštudira vse pritikline, sem jaz že omlatil in že kličem tretjo šalco kofeta.

"I, kam si pa del tako hitro, saj se še dobro nisi vsedel, pa imaš že prazen krožnik. Boy, oh boy, saj ti vilice kar žvižgajo, tako jih vihtiš od ust do krožnika in spet nazaj."

Razložim ji, da so pri nas na Menišiji rekli: priden pri jedi, priden pri delu, pa ona v prvi del tega zlatega nauka verjame, v drugega pa ne. To se pravi, kar se mene tiče. Jaz pa pravim, če je namenjeno meni naj grevame; kaj bi se obiral in drezal v krožnik. Potem se pa človek oddahne od prestanega dela, se nasloni nazaj si prižge cigareto in si misli: bo že za en čas z božjo pomočjo.

Naši Krajnci so bili že od nekdaj pridni pri jedi. Saj so naši stari zložili celo pesem o slavnostnem banketu in povedali, kako je bilo prijetno na Mojzesovi ohceti v Kani Galilejski. Pesem ima, če se ne motim, 99 verzov, ki so pa vsi enaki. Ko smo se nekoč peljali v Pennsylvanijo, nam jo je zapel odvetnik Bill Vidmar. Začel jo je koj, ko smo ušli iz Clevelanda in jo je skončaval tri ure zatem daleč v "Penslovaniji." Od vse dolge pesmi so meni ostale v tikvi samo te tri vrstice.

Smo pinka-pinka-pokali
na Mojzesovi ohceti
v Kani Galilejski . . .

Torej na banketu tam pri Keglevih v West Allisu nam ni bilo nič hudega in jaz sem izrazil pri kofetu, ki je vedno zadnja rirhta, da bi lahko še nekoliko posedeli in kar tam počakali večerje. Razume se, da je med cenjeno zbornico završalo, kot v angleškem parlamentu, kadar Churchill vzame iz ust svojo dolgo cigaro in začne zmivati tega ali onega, ki ga je ravno vzel na piko. Dočim so naši domači gostje vneto potegnili za menoj in dokazovali, da se ne spodobi, da bi rekli samo halo pa adijo, je vpil naš glavni blagajnik: "Račun, prosim! Plačajmo, pa gremo naprej! Za noč bomo že daleč od Milwaukee-ja, če kaj vem."

"Ampak ne prej, da se boste še pri nas doma oglasili," je naglo segel vmes Mr. Staut. Moja žena mi je naročila. . ."

"I, kakopak, to se razume, da se bomo ustavili tudi pri vas, ampak samo za pet minut," je dovolil lastnik našega Buicka, s katerim se ni kazalo prepirati, dokler nas cijazi po Ameriki.

"Morda res ne bo napačno, če se danes potegnete kolikor morete bližje Willardu, kje spotoma prenočujete, jutri boste pa na cilju," je omenil g. Tone. "Tam proti koncu so včasih nerodna pota in vzelo vam bo čas. Sem bil že tam, pa bi se bil malodane izgubil med tistimi plotovi tam gori."

"Pa tako moramo gledati, da bomo ravno opoldne na Willardu," sem skromno pripomnil.

"Kar na Debevca se zanesimo in nikoli ne bomo lačni," me je pohvalil Mr. Grdina. "On že skrbi, da ne pride nikamor ne prekmalu ne prepozno. Pa kako lepo se mu vselej potrefi, kanalji."

Jaz pa ki sem bil z vsem svetom zadovoljen po izbornem kosilu, sem polglasno zapel (ker nisem vedel, kako bi moj mili glas vzeli na znanje, če bi zakrulil na glas):

Birt rajtngo piše,
ne gremo še od šiše,
ne gremo še od šiše,
ne gremo še domov.

"Pa znaš," me je pohvalil gospod Tone.

"Aha, saj mi še nekaj gre," sem se pokontenal, "ampak vsak ne obrajta mojega lepega glasu. Posebno, kadar se prislinim basistom, me kar odrivajo." Gospod Tone ni rekel na to nič, zato tudi ne vem, kako je vzel k sebi to moje ustno izročilo.

ŽIVLJENJE TREH KRANJSKIH BRATOV FRANCOSKIH VOJAKOV

JANEZ CIGLER

"Častiti gospodje! Vi ljudem pripovedujete, kako grozna, huda in bridka je zadnja, smrtna ura za vsakega človeka, toda še senca ni to proti bridkostim, katere trpi človek, kadar se mu smrt približuje. Z nobenimi besedami ni mogoče dopovedati, kaj bridkega, strašnega in žalostnega čuti človek takrat, kadar se bliža smrtna ura. Bil sem kakor mrtev, le v tanki zvezi je bila moja duša s telesom, vsako minuto se mi je bilo popolnoma ločiti s sveta. Več sem bil že na onem kot na tem svetu. Zdelo se mi je, da je prišel k meni smrtni angel, vzel mojo dušo in jo vedel skoz strašen mostovž do grozno velikih vrat, katera so se nama odprla. Pa ko se odpro, od strah in groza, bil sem v večnosti. Videl sem v neizmerni daljavi na božjem prestolu sedeti pravičnega Sodnika, obdanega z duhovi in svetniki brez števila. Videl sem pa tudi od daleč stati peklenskega sovražnika, ki me je tožil posebno zavoljo treh reči. Moj angel varih pa spremi zdaj mojo dušo pred Sodnika in jo priporoča božji milosti; peklenski sovražnik pa od daleč zakriči: "Ta duša bo moja. Pravični Sodnik, ti sam si govóril, da bo tebe gledal le tisti, kateri bo ohranil čisto, nedolžno srce; ta človek pa ni ohranil svoje nedolžnosti."

Angel varih na to odgovori: "Res je, da ta človek ni popolnoma ohranil nedolžnosti, ampak pregrešil se je, toda vendar ne več kot enkrat in še takrat je bil zmučen in zapeljan; torej je usmiljenja vreden."

Potem pravi peklenski sovražnik: "Ta duša bo moja, pravični Sodnik! Tvoje besede so, da krivičniki ne pojdejo v nebeško kraljestvo. Ta človek je pa storil veliko krivic; po sili je jemal ljudem in neusmiljeno ravnal ž njimi."

Angel varih odgovori: "Tudi to je res, pa on je bil k temu prisiljen. Na vojski ni drugače: kadar pride sila, vzame vojak, kjer kaj dobi; on nemore tegne iti pravice iskat; zavoljo vseh krivic na vojskah storjenih naj da odgovor, kdor je vojsko začel!"

Tretjič me je tožil peklenski sovražnik in rekel: "Pravični Sodnik, tudi to so tvoje besede: Noben preklinjevalec ne bo imel deleža v nebeškem kraljestvu.—Ta človek je močno klel vreme, zimo itd., torej ne zasluži iti v nebesa."

Angel varih pravi: "Tudi to je res, da je klel ta človek v svojem vojaškem stanu; toda klel je le zato, ker se mu je godilo grozno hudo, vendar ni nikoli preklinjal Boga in svetih reči. Klel je le dan svojega rojstva, kar je tudi Job storil, tedaj mu tega ne gre tako za zlo jemati."

Med tem, ko še sodba ni bila sklenjena o meni, pride Sodnikova mati Marija in prosi lepo svojega Sina, rekoč: "Ljubi moj Sin, dovoli temu revežu še kake dni življenja na zemlji; on gotovo vse popravi in stori vsem nebesom veliko veselje."

Sodnik reče: "Mati, kar želiš, naj se zgodi!"

Ob teh Sodnikovih besedah sem dobil tako moč, da sem odprl oči v hiši dobrega Bazilija in usmiljene Katinke."

Še več drugih reči je pripovedoval Jakob svojim poslušalcem, kateri so vse pazljivo poslušali, Jakoba obdarovali in potem šli domov.

Ženin Jakob P. pride v nesrečo

Sedem let je bil Jakob v Bazilijevi hiši kakor domačin. Pridno je delal in živel, da so se vsi sosedje vzgledovali nad njim. Stari Bazilij mu je izročil vse gospodarstvo, spoznavši, da se sme v vseh rečeh zanašati na Jakoba bolj, kakor se more oče zanašti na svojega sina. Ker pa Jakob ni le samo pridno delal, ampak tudi pridno molil, zato je bil v Bazilijevi hiši poseben blagoslov; premoženje je vedno naraščalo; zelo premožna je postala hiša. Kakor pa se nikjer ne manjka nevoščljivcev, bili so nekateri tudi nevoščljivi Baziliju in njegovemu oskrbniku Jakobu. Toda Jakob se ne zmeni za nevoščljivce, ampak zvesto opravlja svoje dolžnosti in zraven ne pozabi skrbeti za dušo. Starega očeta Bazilija je Jakob tako spoštoval, da noben sin ne more svojega očeta tako v časti imeti. Vsako jutro je šel v sobo k Baziliju voščit mu dobro jutro in vprašat, kaj se bo danes delalo. Zvečer zopet je šel vselej k Baziliju, ki je bil vsled starosti že bolehen in nadležen, voščit mu lahko noč in dopovedat mu vse, kaj se je storilo ta dan in koliko se je pridobilo itd. Vse to je bilo posebno všeč staremu Baziliju; zato je zelo čislal Jakoba.

Ker je stari Bazilij čimdalje bolj slabel in pešal, je poklical nekega dne k sebi Katinko in ji tako-le govoril: "Katinka, vidiš, da pešam; star sem že tudi in zraven bolehen, zato posihdob ne bom več mogel gospodariti. Poišči si ženina, da se zaročiš ž njim, jaz vama vse izročim. Izgovoril si bom potreben živež, stanovanje in še kaj za priboljšek. Ako boste lepo ravnali z menoj, bomo vedno skupaj kakor do zdaj; če bi me pa hoteli zaničevati, umaknem se v svojo hišo, katero sem si posebej pripravil za stara leta, in dajali mi boste, kar si zapišem. Katinka, izberi si ženina, katerega hočeš; nič ne bom nasprotoval tvoji volitvi; kakršnega si boš izbrala ,takšnega boš imela.

(Dalje prihodnjič.)

Jugoslovani v Nemčiji

(Konec)

Kako naj jih vam opišem? Že dolgo se nisem tako od srca nasmejal kot v tej družbi. Vse, kar so mi povedali in kar sem vam že popisal in vam še pišem, je bilo zasoljeno s tolikimi šalami in povedano s tolikim humorjem, da sem jih moral večkrat vprašati, kaj je res in kaj je samo šala. Vsi so navadno dobre volje, le včasih koga "zanaša." Pa saj ni čudno!

Žive v 2 sobah. Sedem postelj, 2 omari, ena miza, 4 stoli in 1 metla so ves inventar. Vsak bi moral imeti tudi 1 skledo in 1 žlico, pa je bil eden tako neroden, da je svojo žlico izgubil, pa mora sedaj za kazen čakati, da drugi pojedo, da pride do žlice. Vilic ne rabijo, nož je pa eden za vse zadosti. Ker je samo v eni sobi peč, se drže podnevi vsi v tej sobi.

Trije so duhovniki, eden bivši podpolkovnik, eden bivši advokat, eden profesor, eden pa bivši poročnik. Vsi so šli skozi Gestapovske zapore v Ljubljani, bili med zasliševanji pretepani in obešani, in nazadnje poslani v koncentracijsko taborišče Dachau, kjer je bil podpolkovnik ves čas v taborišč-nem zaporu, takozvanem bunkerju. Trije so preboleli v taborišču pegasti tifus. Trije so poročeni in imajo družine v Jugoslaviji. Enemu so Nemci dvakrat zaplenili vse premoženje, ga že leta 1941 hoteli izgnati z družino v Srbijo, pa jim je z družino 3 ure prej ušel, predno ga je iskala Gestapo, zato pa so ga l. 1944 ponovno zaprli, družino pa poslali v Nemčijo v delavno taborišče.

Pravi, da je najbolj ponosen na sina, ki je bil 3 leta star, pa že zaprt, ker upa, da bo dober revolucionar, ko ga je Gestapo že v teh letih imela za tako nevarnega.

V New York je dospela Eve Curie, hči Madame Marie Curie, s katero sta skupno iznašli radium. Eve Curie bo na predavateljski turi po Zed. državah.

Se odpravljata na konvencijo. — Gornja slika nam kaže dva vojna veterana II. svetovne vojne, ki sta paralizirana od pasa doli, ko si pripravljata svoj avto za na pot iz New Yorka v Chicago, kjer se bo vršila konvencija paraliziranih veteranov. Avto je narejen nalašč za nju, da ga lahko vozita. Z njima gre tudi bolniški strežnik. Od leve na desno sta: Pfc. Walter R. Suchanoff iz Richland, N. J. in Lt. Alex Mihalchyk iz Yonkers, N. Y.

Radi bi šli v Ameriko, deželo svobode in demokracije, pa jih ta ne mara, ker nimajo "bogatih" stricev, da bi jim poslali afidavite, brez katerih jih pa ne marajo, čeprav so se v teh težkih zadnjih letih že vsega naučili in priučili, le moledovanja okoli oblastev ne. Tako je podpolkovnik v dahauskem bunkerju pospravljal sobe francoskemu ministerskemu predsedniku Blumu in drugim veličinam, advokat je delal v Munchenu na železnici, kaplan pa je na dahauski plantaži oral. Pa ne mislite, da je oral, kot orje kmet za plugom, on je oral pred plugom, kot orje konj, ker so imeli SS ovci v Dachau za vprežno živino ljudi. Pa recite, da niso za vse sposobni! Žal, pa je danes tako, da gredo v Ameriko skoro samo židje, med nami ni ljudi, ki bi imeli potrebne papirje. Škoda za te ljudi, ki jih bo na kraju sprejela Južna Amerika ali pa kaka evropska država, da bodo utonili v morju drugih narodnosti!

Moral sem se posloviti, ker je bilo že pozno. Nerad sem šel, tako domače sem se počutil. Zdelo se mi je, da zapuščam kos domovine. Obljubil sem, da jih še obiščem, saj bi si imeli še toliko povedati. Za slovo smo jih par zapeli, nazadnje pa ono, ki vsem tako ugaja: So ptičice zbrane, v planinco lete . . .

Izgnana iz Jugoslavije

Ob koncu jeseni leta 1945 so jugoslovanske oblasti izgnale več sto družin tudi iz Slovenije pod pretvezo, da so to nemške družine, ki so svoječasno optirale za Nemčijo ali pa pod pretvezo, da so to Gestapo — familije. Res je sicer, da so tačas izselili precej takih družin, a med njimi so izselili mnogo družin in oseb, ki niso niti nemškeva pokoljenja, niti nimajo nemškega imena, niti so bili "deutsch - freundlich" ali "deutschgesinnt" ali kakorkoli drugače tujce naklonjeni.

Ena izmed izgnanih oseb je sedaj prišla sem v Pariz in je izpovedala grozne stvari, ki pa so popolnoma resnične, ker je dotična oseba absolutno verodostojna.

stojna.

Takole pripoveduje:

Okrog 20. januarja 1946 je bil odpeljan eden od naših znancev in tačas smo slišali, da bodo odpejali tudi nas.

Komaj 4 dni pozneje (menda 25. januarja) so ponoči ob 10:30 prišli v hišo, ki smo jo morali zapustiti v 10 minutah. Ko sem vprašala, zakaj me aretirajo, so mi odgovorili: "Vi greste k svojemu možu." Otroka, ki je imel komaj 20 mesecev, bi morala vzeti s seboj. A ker sem se zavedala, da nas bodo vlačili Bog ve kod okoli, sem se branila in ga nisem hotela vzeti s seboj. Hotela sem ga oddati sosedom, da ga odnesejo k moževim staršem. Po daljšem prerekanju sem dosegla, da sem ga sama nesla na vrt in ga preko zidu oddala sosedom. Nisem mu pa mogla ničesar dati s seboj, razen kar je imel na sebi. Potem pa so mi rekli oni od OZNE: "Zavedajte se, da ga ne boste videli nikdar več!"

Med tem so moji starši pripravili malenkosti, ki so jim jih dovolili vzeti s seboj. Pustiti smo morali vse dragocenosti, vse perilo, vso obleko in vse drugo. Ko smo odšli, smo se ozrli po hiši, pa so me brž dregnili: "Nič se ni treba ozirati po hiši, videli je ne boste itak nikdar več!" Odpeljali so nas v Moste na sedež OZNE (v Kremžarjevi hiši). Nato so nas odpeljali s "Henrikom" (to je policijski avto za prevoz aretirancev) v Baragovo semenišče, kjer smo prebili 13 dni na tleh, brez odej, brez slamnjač in brez vsega. Hrana je bila skrajno slaba in mraz neznosen. Sicer se pa 12 dni ni ničhče zmenil za nas. Vodil je vso stvar mlad polit-komisar, ki se ni prav nič brigal za nas. Vseh nas je bilo okrog 800 izgnancev, med njimi mnogo navdušenih Slovencev, kar je pri mnogih bil edini greh.

Na Svečnico (2. februarja) nas je komandant (politkomisar) vprašal, kdo se javi, da gre prostovoljno v Nemčijo. Ker je bila hrana skrajno slaba, samo repa in 30 dkg kruha, ker ponoči ni bilo miru in radi mraza so bili ljudje že naveličani in tako se od 800 ljudi samo 47 ni javilo za odhod v Avstrijo. Naša družina se ni javila, ker smo se postavili na stališče, da smo Slovenci, da imamo svoj dom v Ljubljani in da se nobeni svojih pravic ne smemo prostovoljno odreči.

Da bi nas stražarji zjutraj pravočasno zbudili, so si izposodili pri nas ure! Tako so si tisti večer izposodili 11 ur, med njimi tudi budilke. Te ure so še sedaj pri njih.

Naslednjega dne so vse — tudi neprostovoljce — odvedli zgodaj na vlak in naložili po 47 ljudi v vsak živinski vagon, ki so ga takoj zaplombirali.

V Maribor smo prispeli opoldne ter so nas po promenadi vodili v bogoslovno palačo. Nosili smo cule, punklje in druge drobnarije. Ljudje so mislili, da smo nemčurji, gestapovci in podobna banda, pa so kričali na nas in v nas pljuvali. Ko smo se približali bogoslovnici, smo zagledali na vseh oknih sušeče se perilo, plenice in drugo. Odvedli so nas v veliko dvorano, kjer smo se morali sleči do golega, da bi nam odvzeli, kar bi imeli skritega. Pri tem je sodeloval neki bivši partizan z imenom Erjavec, ki je bil tudi izseljen. Denar so zamenjali: dali so 1,000 mark za 5,000 dinarjev. Toda te marke so bile neveljavne. Tako so nas dobesedno izropali.

Namestili so nas v majhne sobe, po 13 ljudi skupaj. Šip v oknih ni bilo nobenih, nič odej in nič slamnjač; na golih tleh, v samem plašču in v gojzerjih, ki jih nisem sezula dva meseca. Zima je bila strašna in dvakrat dnevno smo morali močiti tla, namesto da bi pometali. Ležali smo na mokrih tleh. Nihče ni mislil, da bi mogel vzdržati. Bilo nas je v tej hiši okrog 4,000 oseb.

Naslednjega dne so napravili skupino 100 Apačanov in 47 Ljubljančanov, tistih, ki se nismo hoteli javiti za Avstrijo. Zbrali so nas ob 8:30 zjutraj v veliki dvorani, kjer smo stali in čakali do 10:45 zvečer, nakar so nas odgnali na kolodvor in nas stisnili v 3 živinske vagone. Ker pa vlak tisti večer ni odšel, so nas spet odgnali nazaj v bogoslovnico. Bili so vmes stari ljudje in otroci, pa niso mogli nositi prtljage. Kdor je zaostal, je dobil s puškinim kopitom. Tudi streljali so, a so bili najbrže slepi streli. Ker pa so ljudje zaradi streljanja prišli na okna, so začeli streljati tudi v okna. Ker mnogi niso mogli nositi svojih stvari, so nekateri vrgli svojo prtljago proč in so tako prišli ob vse. Meni in mojim staršem so hoteli "pomagati" nositi kovčeg, pa so ga pri tem odnesli v partizanski trakt, odkoder se ni več vrnil.

Ker sem zadevo javila komisarju, je napravil preiskavo v naših sobah in ni hotel slišati moje izjave, da sem videla, da so kovčeg odnesli v partizanski trakt. Pozneje sem videla svoje stvari pri dekletu, ki je pospravljalo v onem delu.

Transporti so prihajali in odhajali. Apačane so kar hitro spravljali v Avstrijo. Že prej sta bila dva transporta. 9. februarja pa se je z Dunaja vrnil drugi veliki transport dva tisoč ljudi, večinoma Apačanov. Vsi so bili bolni in napol zmrzli. **Matere so prinesle v robcih prstke svojih otrok, ki so zmrznili na vožnji,** ki je trajala 14 dni. Bili so ves čas v živinskih vagonih in brez **tople hrane.** Na neki postaji na Madžarskem so vrgli iz enega vagona 35 mrtvih zmrznjencev.

Bilo je strašno gledati te bolne ljudi, ki so trpeli neznanske bolečine. Nekatere so odpeljali v bolnico, kjer so jih amputirali — toda stroške so morali plačati sami.

V februarju in marcu 1946 je med nami umrlo dnevno 6 do 7 ljudi iz tega vrnjenega transporta. Ležali so goli in so take vrgli po dva ali tri skupaj v krste in jih brezimno pokopali. Zapiske o teh umrlih ima dr. K.

Nekega dne se je nosačem prevrnila taka krsta in so iz nje padla tri gola trupla.

Prvi veliki transport, ki je bil odposlan preje, se je vrnil kakih 14 dni kasneje. Tudi tega Avstrijci niso hoteli prevzeti. Ta se pa ni vrnil kompleten, ker jih je mnogo pobegnilo. Ljudje iz tega transporta so pripovedovali, da jih je v Avstriji obiskala mesana anglo-amerika-ruska komisija, ki jim je zagotavljala, da se bodo vrnili domov in da bodo dobili vse nazaj, saj itak ne bo ostalo tako. Nato so jim postavili v vagone peči in angloameriško vojaško spremstvo poleg partizanskih spremljevalcev. Ko pa je prišel transport na Madžarsko in ni bilo več anglo-ameriškega spremstva, so partizani vrgli peči iz vagonov. Dva partizana od spremstva sta bila ustreljena na Dunaju.

(Dalje na 4 strani)

MALI OGLASI

Dvorana za bankete
Se oddaja za ohceti in ples.
K. P. Hall
1624 E. 55. St.
(x)

Hiša naprodaj
Ima 7 sob spodaj, 4 zgorej, nanovo dekorirana, parna gorkota zgorej in spodaj; vsi podi iz trdega lesa, 3 garaže, zimska okna, velika klet. Nahaja se na 1003 E. 71. St. Lastnik prodaja sam za ceno $12,200. (55)

KADAR KUPUJETE ali prodajate, se obrnite za pošteno postrežbo na
George Kasunic
7510 Lockyear Ave.
HE 8056
Real Estate Broker
(Tues. X)

Pohištvo naprodaj
Radi odhoda iz mesta moram prodati takoj vse pohištvo za 5 sob; vse pohištvo je v izvrstnem stanju. Zglasite se na 19617 Shelton Drive (cesta vodi iz Nottingham Rd.) ali pokličite IV 7438. (55)

DELO DOBIJO

VEČ POMOČNIC ZA CAFETERIJO SE SPREJME

Delo je v čisti, zdravi okolici

Morajo razumeti in govoriti angleško

Samo snažne, čiste in lične mlade ženske od 20 do 39 let starosti naj se priglacijo.

Dobra plača

Hrana in uniforme zastonj

Zglasite se v
The Ohio Bell Telephone Company
soba 901
700 Prospect Ave.

Delo dobijo
Heaterji in pomagači. Plača od ure in od kosa.
Midwest Forge Co.
17301 St. Clair Ave.
IV 3030
(54)

Dobra služba
Janitor se sprejme za splošno čiščenje in postrežbeni oddelek. Najvišja plača, najboljši delovni pogoji. Zglasite se v
White Motor Company
1421 E. 49. St.
EN 1850
Vprašajte za Mr. Kennedy

Lepa služba
Sprejme se stenografko, junior, zavarovalninski urad, plača $140, hospitalizacija, urad v mestu, 39 ur na teden. Pokličite SUperior 2024. (56)

Pomagajte Ameriki, kupujte Victory bonde in znamke.

MALI OGLASI

Ugodna prilika
Naprodaj je dobro idoča gostilna z D-5 licenco in posestvo. Nahaja se na E. 55. St. in St. Clair Ave.
Hiša za 2 družini, 5 in 5 sob, garaže, velik lot, na Addison Rd. južno od St. Clair Ave.
B. J. Hribar
954 E. 144. St.
GL 2500
(56)

Furnezi
Novi furnezi za premog, olje, gorko vodo ali paro.
Resetting $15 — čiščenje $5
premenjamo stare na olje
Thermostat
Chester Heating Co.
1193 Addison Rd. — EN 0487
Govorimo slovensko (x)

Velikonočna prodaja
Moški vsevolneni slip-over jopiči $1.25
T-srajce 25c do 91c.
Moške in deške Juveniles.
Moški vse volneni ski-jopiči $2.00.
Ženske vse volnene bluze 89c do $1.19.
Ženske vse volnene cardigans $1.49 do $2.50.
Tudi mnogo drugih jopičev za vso družino.
Odprto dnevno 8 do 5 pop.
V soboto 8 do 4 pop.
Razprodaja v 2. nadstropju
Stone Knitting Mills Co.
7500 Stanton Ave.
2 bloka severno od Woodland Ave ,blizu 79. St.
(55)

Pomagajte Ameriki, kupujte Victory bonde in znamke.

Steel Venetian Blinds
Cloth Window Shades
Drapery Materials
JOS. M. LOZAR
EN 0448 — KE 8417

JOHN ZULICH
INSURANCE AGENCY
FRANCES ZULICH, agent
Zavarovalnina vseh vrst za vaše domove, avtomobile in pohištvo.
IVanhoe 4221
18115 NEFF ROAD

ALI STE PREHLAJENI?
Pri nas imamo izborno zdravilo, da vam ustavi kašelj in prehlad. Pridite takoj, ko čutite prehlad.
Mandel Drug
15702 WATERLOO RD.

MAKE
ONE A DAY
VULTIPLE VITAMIN CAPSULES
YOUR BUY WORD
Perhaps you need vitamins. If you do, you want vitamins that are—
Potent, Easy and Convenient to take, Economical. Each One-A-Day (brand) Multiple Vitamin Capsule contains the full basic daily quantities of five vitamins, whose requirements in human nutrition have been established.
Take one capsule every morning and you can forget about vitamin supplements until the next day. That's CONVENIENCE.
Pay for only one capsule each day. That's ECONOMY.
GUARANTEE: Your money back if, after taking a single One-A-Day (brand) Multiple Vitamin Capsule every day for sixty days, you are not entirely satisfied. Be sure to ask for One-A-Day (brand) Multiple Vitamin Capsules.
MILES LABORATORIES, INC.
Elkhart, Indiana

LETO STRAHOTE 1793

VICTOR HUGO

Grad in most sta se naslanjala na nekaj visokega, temnega in okroglega: to je bil stolp, proti katermu je bila naperjena njena daljna pot. Semtertja so se iz strelnic stolpa zasvetile luči; slišal se je šum iz njega, iz katerega je bilo sklepati, da se v njem preriva množica ljudi, od katerih so se nekateri gibali na ploščini stolpa.

V bližini baterije je bilo taborišče. Mihaela Flechard je točno razpoznala predstraže; nje same pa v temi in goščavi niso zapazili. Stala je na robu planote, tako blizu mostu, da je menila, da ga lahko z roko doseže. Vmes je bila globina. V temi je razločila tri nadstropja gradiča.

Nema in pogreznjena v to zijajočo globel je stala obličje v obličje pred tem temnim poslopjem, nevedoča, koliko časa je preteklo, kajti bila je čisto zmešana. Kaj je bilo to? Kaj se je godilo tu pred njo? Ali je to Tourguea? Obšlo jo je neko omotično pričakovanje. Spraševala se je, čemu je tukaj, oprezovala, prisluškovala.

Naenkrat ni videla ničesar več. Med njo in podobo, ki jo je bila zrla pred seboj, se je dvignil oblak dima. Zgoč, ščemeč duh jo je prisilil, da je zaprla oči. Toda takoj je zasvetila skozi veki jarka škrlatno-rdeča luč. Zopet je odprla oči. Pred njo ni več ležala noč, ampak svetel, toda umeten dan, kakor ga naredi požar. Gorelo je.

Črni dim se je zdaj poškrlatil, razsvetljen od ogromnega plamena, ki je zdaj vzplapolal, zdaj izginil, vijoč se ko kača. Jezik plamena je švigal iz nečesa kar je bilo podobno žrelu; to žrelo je bilo eno izmed zamreženih oken v spodnjem nadstropju gradiča na mostu. Železne palice omrežja so že rdeče žarele. Od vsega poslopja se ni videlo ničesar kakor samo to okno. Dim je zakrival vse, tudi planoto, na kateri se ni videlo ničesar več kot samo rob globeli, ki se je oddražal kot črna črta na plamenečem ozadju.

Začudena je zrla Mihaela Flechard na ta ogenj. Dim je oblak, oblak je sen — nič več ni vedela, kaj da vidi. Ali naj zbeži, ali naj ostane? Nič več se ni spoznala; vse je bilo, kakor da ni res.

Naenkrat je sunek vetra raztrgal zastor dima in skozi zarezo se je pokazal ves viteški stolp, most, gradiček v jarki, strahotni, zlati lepoti mostovega gradiča je vseskozi gorelo. Vrhnji dve nadstropji sta bili še nedotaknjeni, sta pa takorekoč počivali na spletenini iz plamenov. Vsa okna so bila odprta in skozi ogromna okna drugega nadstropja je Mihaela videla vzdolž po steni omare, v katerih so bile knjige. Za drugim oknom pa je zapazila na podu v poltemi malo, nejasno gručo, podobno gnezdu malih ptičev, ki se semintja zazibljejo v njem.

Mati je gledala.

Kdo je bila ta mala gruča v senci?

Zazdelo se ji je, da so živa bitja. Imela je vročico; od jutra ni imela koščka jedi v ustih. Bila je potovala brez prestanka, zato je bila do zadnja izčrpana in ni sama sebi zaupala: zdelo se ji je, da se ji blede, pa da jo čuti varajo. In vendar ni mogla strmečih oči obrniti od temnega kupčka, ki je ležal kakor mrtev negibno na podu dvorane, pod katero je divjal ogenj.

Zdajci je ogenj, kakor da ga oživlja, švignil s plamenečim žarkom po velikem suhem brsljanu, ki se je vil po zidu gradiča. Plamen se je ko blisk vil po vejah in v hipu dosegel drugo natsropje. Jarka svetloba se je razlila z zidu v dvorano in razsvetlila tri speče malčke. Bila je to dražestna mešanica ročic in nožic ter plavolasih v nasmehu zasnuvših glavic z zaprtimi vekami.

Mati je poznala svoje otroke. Divje je zakričala.

To je bil strašen krik, krik nepopisnega strahu, ki ga imajo soma matere. Krik, tako divji in ganeč obenem, kakor ni nobena druga stvar na zemlji. Če žena tako zakriči, se zdi, da je zatulila volkulja; če tako zatuli volkulja, se zdi, da je zakričala mati. Ta krik je bil slišal marquis Lantenac doli v globeli.

Sklep, ki ga more storiti le resničen junak

Bil je obstal, kakor smo že povedali, in je zdaj stal med jarkom, ki je vodil dalje v gozd na eni in proti gradiču na nasprotni strani, ter skrivnim vhodom, skozi katerega ga je bil Halmalo pripeljal iz stolpa na prosto. Skozi gosto grmičevje je videl goreti most, njemu nastproti na robu prepada gori pa v bleščečem svitu požara postavo ženske, ki se je sklanjala nad globeljo.

Ta ženska ni bila več Mihaela Flechard — to je bila Meduz. Kmetica se je bila preobrazila v maščevalko stare grške tragedije. Ta preprosta, neizobražena, topa ženska iz bretonske vasi je zdaj zrastla iz obupa svojega trpljenja v orjaško postavo junaškega epa. Veliko trpljenje razširja dušo v ogromnost; ta mati je bila zdaj materinstvo samo; ker je njena bol presegla vsako človeško mejo, se je dvignila v nadčloveško božanstvenost. In tako je stala tam, na robu prepada, pred švigajočimi plameni, v očigled temu zločinu kakor strašna boginja; njen vzkrik je bil kakor vzkrik živali, njena kretnja pa kakor kretnja božanstva. Iz njene glave so švigale goreče kletve kakor iz glave Gorgone, obvite od kač, in nič ni moglo biti tako vzvišeno kakor je bil njen pogled, ki je bil bolj plameneč ko odenj pred njo. Marquis pa je poslušal te pretrgane glasove, ki so trgali srce in padali na njegovo glavo kakor toča.

"O moj Bog! Moji otroci! Pomagajte, gori, gori, gori! Požigavci, banditi! Kaj ni nikogar tukaj! Moji otroci bodo zgoreli! Georgeta! Alain! Rene-Jean! Kaj to pomeni? Kdo je moje otroke zaprl tja? Spijo, O, jaz sem nora! To je nemogoče. Pomagajte!"

Medtem je v Tourgue-i in na planoti vse zagomezelo. Vse taborišče se je zbralo okoli gorečega poslopja. Prej borba z ljudmi, zdaj z ognjem. Gauvain, Cimorrdain in Guechamp so dajali povelja. Kaj storiti? Iz plitve struge globeli je bilo mogoče zajeti komaj par veder vode. Ljudje so bili zbegani. Na polici planote je bilo polno vojakov, ki so strmeli v ogenj, ne da bi mogli pomagati. Plamen se je bil po brsljanu prisukljal do najvišjega nadstropja in se požrešno vrgel na čumnato, ki je bila polna slame. Vse podstrešje je prasketajoč gorelo ko noro. Plamen je plesal v divjem veselju. Zdelo se je ko da potuhnjen dih podpihuje ogenj, ko da je oživel strašni Imanus in, izzpremenjen v vrtinec s a m i h isker, stiska v svoj ognjen objem gradič in vse v njem. Sicer je srednje nadstropje še vedno bilo nedotaknjeno — visok stolp in debeli zidovi so plamen še zadrževali — toda usoden trenutek se je vedno bolj bližal. Plameni iz pritličja so lizali pod biblioteke, ogenj, ki je divjal v podstrešju, pa je vnemal strop. Že je dihala smrt svoj strašni poljub v otroke: spodaj klet, polna lave; zgoraj shramba gorečega oglja. Če bi pregorela luknja v podu, bi se pogreznili v žrelo žareče smole in pepela; če bi se udrl strop, bi bili pokopani v množini tleče in prasketajoče slame.

Ren-Jean, Alain in Georgeta se še niso zbudili. Spali so globoki in močni spanec detinstva. Skozi plamen in dim, ki je okna zdaj zakrival, zdaj odkrival, jih je bilo videti, kako, obdani kakor od svetniškega žara, mirno, ljubko in negibno spijo ko trije Jezušči v peklenski peči.

Mati pa je vila roki:

"Ogenj! O g e n j! Ali so ljudje gluhi, da ne pridejo pomagat? Moji otroci bodo zgoreli! Pridite vendar, možje! Kaj stojite? Noč in dan sem hodila, pa sem jih zdaj našla v tem ognju! Ogenj! Pomoč! Angelčki moji! Kaj pa so storili ljudem ti nedolžni malčki? Mene so streljali, otroke pa mi hočejo sežgati. Kdo počenja te stvari? Na pomoč — rešite moje otroke! Ali me ne slišite? Psice, garjave psice bi se usmilili, mojih otrok se pa nočete. Ljubčki moji! Spijo! Georgeta njen mali trebušček vidim. Rene - Jean! Alain! Tako se kličejo. Saj vidite, da sem njihova mati. Kar se tu dogaja, je nekaj strašnega. Noč in dan sem hodila. Pomagajte, pomagajte, ogenj! Vi ste torej same pošasti, krute?! To je vendar grozno. Najstarši je komaj pet let star, mala nima dveh. Vidim njihove male gole nožice. Sveta Mati božja, spijo! Nebo mi jih je vrnilo, peklo mi jih jemlje nazaj. In koliko sem hodila! To so mojo otroci, ki sem jih zgubila. Usmilite se me! Jaz hočem imeti svoje otroke! Oni so pa sredi ognja . . Poglejte moji ubogi krvaveči nogi. Pomagajte! Saj ni mogoče, da bi bili na svetu ljudje, ki bi pustili, da moji ubogi otroci kar tako zgorijo! Pomagajte!

(Dalje prihodnjič)

IZGNANA IZ JUGOSLAVIJE

(Nadaljevanje z 3. strani)

Ko se je vrnil ta transport, niso več pošiljali velikih transportov, marveč samo male.

7. aprila je prišla neka "slovenska komisija," ki je spraševala, če nas kaj zebe in kako je s hrano. Povedali smo, da imamo vsako popoldne na prazni vodi kuhano suho zelenjavo. To je bila naša tpola hrana, ki smo jo dobivali ob 4 uri popoldne. Komisijo je spremljal dr. K.

Mene je "komisija" zaslševala takole:

"Kako se pišeš?" (Povem)

"Odkod si doma?" (Povem)

"Čez mejo boš šla." (Molčim)

"Kje imaš moža?" (V Italiji)

"A, tako, je bil "belček?" Prav, prav. . . " in je spravil notes v žep. S tem je bilo komčano, a zboljšalo se ni nič.

Pred veliko nočjo je prišla druga komisija iz Ljubljane. Bilo je vsega 9 oseb. Zasliševali so nas ponoči. Zasliševanje mojega očeta je potekalo takole:

"Kako se pišeš?" (Oče pove svoje ime)

"A tako, ti si iz M.! Sumljiva firma! Kje pa imaš sinova?"

"Seveda, eden je v kraljevi vojski!"

"To je pa tvoja žena? No, boš šla z njim! Lepo si vzgojila zločince, bela kurba!" In zaslišanje je bilo končano.

Naslednjega dne so tri osebe poslali domov. Ena izmed njih je bila Korošica in kulturbundovka, pa je niso izgnali, marveč izpustili, ker je mož bil v Dachau, ona pa se je ločila od njega.

Ker so partizani dognali, da Angleži vedo za način, kako se pošiljajo ti transporti ljudi, ki niso Nemci in so jih zato vračali, partizani pa so se nas hoteli iznebiti za vsako ceno, so si izmislili nov način.

Določili so nov transport vsega 12 ljudi, tudi mene. Pred odhodom smo bili pozvani na OZNO, kjer smo dobili inštrukcije, kako moramo lagati, da nas angleška komisija ne bo vrnila. Vsak bi moral komisiji izjaviti, da je že pred letom 1938 bil v Avtriji, da je pozneje bežal radi bombardiranja ali da je odšel iz drugih (familiarnih) razlogov. Povedali so nam, da je v komisiji tudi član OZNE v civilu in da ne smemo nič zabavljati čez partizane, ker bi nas sicer vrnili. Transport bi moral iti preko St. Ilja, toda ni šel.

Na Veliko nedeljo so naši gospodarji šli po vseh sobah in so nam pravili, da bomo takoj po Veliki noči šli domov, da ne bomo ostali brez šunke. (Ne sme se pozabiti, da je letos — 1946 — bilo za osebo na razpolago na živilske nakaznice 10 dkg šunke. Torej, evidentno maščevanje). Izpustili pa niso nikogar.

Zdravstveno stanje je bilo strašno, zlasti za ženske. Noge so nam otekale, v obraz smo postale zabuhle. Prosile smo zdravniškega pregleda. Toda zdravnik se je samo norčeval iz nas. Zdravil sploh ni bilo nobenih. Pošiljke UNRRE so sicer prihajale, a dobili nismo ničesar. Vse je končalo v traktu, kjer so bili naši gospodarji.

Da bi zaustavili mrčes, ki se je pojavil, so nas ostrigli po glavi in po telesu. To delo je opravljal neki moški. Ostriženo glavo so nam potunkali v klor. Vpeljali so tudi nočna zasliševanja pri komisarju in drugih. Kako je izgledalo tako "zasliševanje" med štirimi očmi, ni treba še posebej razjasnjevati.

19. maja so tudi mene določili za transport. V maju so namreč pričeli pošiljati skupine po 15 ljudi preko Koroške. Te skupine so bile brez otrok. Prtljage niso smele nositi s seboj. Vlak jih je zvečer ob 6:30 pripeljal v Dravograd, nato so morali peš po gozdovih. Vsako skupino sta spremljala po dva partizana. Ko so bili blizu meje, so jih v teku pognali čez. Če je kdo pogledal nazaj, so ga ustrelili. Bilo je več mrtvih. Ko so prišli čez mejo, so padli v roke FSS.

Jaz sem se zmazala od tega transporta, ker sem obolela, nikakor se nisem hotela ločiti od svojih staršev. Za Binkošti je prišla komisija, ki je odredila, da gremo domov. Na binkoštno nedeljo so nas—127 — ljudi pripeljali nazaj v Ljubljano v Baragovo semenišče. V četrtek so 73 ljudi zopet poslali nazaj v Maribor, kjer so kulturbundovce izpustili.

Od naše skupine so v Ljubljani izpustili le 13 ljudi, drugi pa smo ostali 2 meseca v Baragovem semenišču.

Ljudje v mestu so kmalu izvedeli, da smo v Ljubljani in tako je naša bivša služkinja našla stik z nami. 5. ali 6. julija nam je sporočila, da bo tisti večer v našem kvartu sestanek, če smemo domov ali ne. Drugi dan nam je sporočila, da so bili prav vsi za našo vrnitev, razen tovarišica gospa inženirka Levstikova, ki se je naselila v naši hiši in se obogatila z vsem, kar smo mi morali pustiti.

Za našo družino je bilo 29 prošenj (intervencij). Tako smo ostali oče, mati in jaz, kjer smo bili, dokler nas niso poslali na Koroško.

To je bilo 8. julija. Izbrali so skupino 9 ljudi (tudi nas tri). Pripravljeni smo morali biti v petih minutah, tako se je glasilo povelje. Nato so nas peljali v pisarno, kjer so za nas že bile napisane karte za prevoz v Novo mesto!!! Nato so nas vodili po mestu na kolodvor. Srečujoči ljudje so pokazali do nas globoko sočutje.

Pripeljali smo se na Jesenice, kjer smo čakali do 12. julija. Niso nas namreč mogli poslati preko meje, ker našim gospodarjem ni bila pogodu tamkajšnja komisija. Preden so poslali kako skupino čez, so se informirali, kakšna je komisija. Neka skupina je namreč štirikrat romala gor in dol, ker je komisija ni hotela sprejeti.

Tega dne prepeljejo torej našo devetorico (tudi nas tri) na OZNO na Jesenicah. Tam nas je sprejela partizanska tovarišica Mara, grda, močna in krvološna ženska z revolverjem v zadnjem hlačnem žepu. Sama se je bahala, da je pobila več desetin ljudi. "Podpiši UNRRA karto," mi zapove. — Nato pa nadaljuje: "Da veš, l. 1938 si bila v Avstriji! Ko so leta 1944 bombardirali, si ušla v Jugoslavijo. Ne smeš vedeti, kje je tvoj mož!"

Ker je bila komisija na avstrijski strani tisti dan ugodna, so nas pognali preko.

Na Podrožici (Rosenbach) smo prišli komisiji v roke. Pripovedovali smo in lagali pri zasliševanju, kakor nas je nepozabna tovarišica Mara naučila in komisija nas je sprejela. Toda, po končanem zaslišanju me je član komisije vprašal, če sama verjamem, kar sem pripovedovala.

Poslali so nas pozneje v Firnitz, kjer nam je bil komandant zelo naklonjen. Ne morem povedati, kako smo si oddahnili, ko smo se enkrat rešili iz dežele, ki je nekoč bila naša domovina.

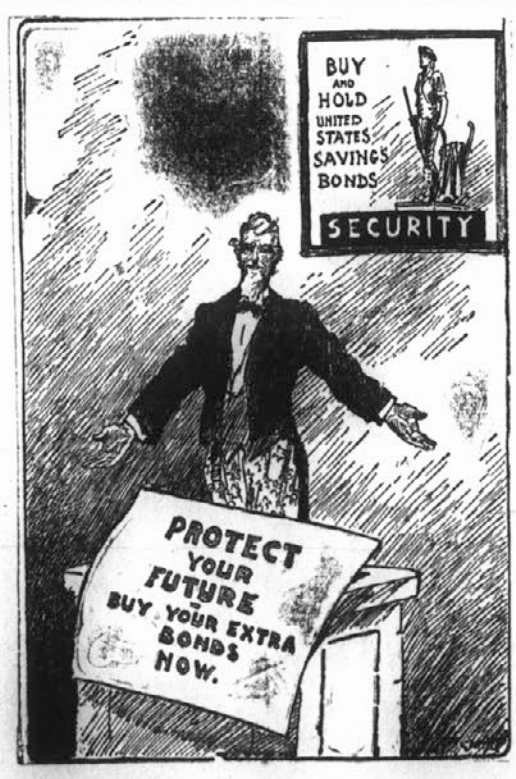

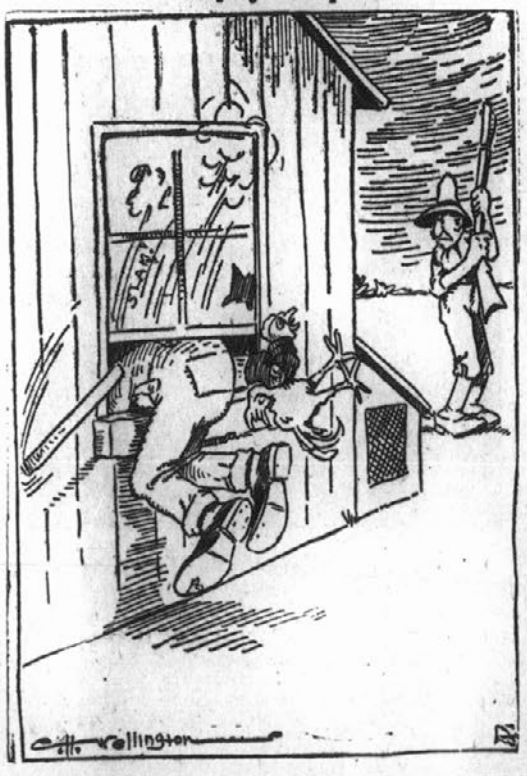

Najboljšo Garancijo Zavarovalnine Jamči Vam in Vašim Otrokom

KRANJSKO-SLOVENSKA KATOLIŠKA JEDNOTA

Najstarejša slovenska podporna organizacija v Ameriki . . . Posluje že 52. leto

Članstvo nad 40,000
Premoženje nad $6,000,000

Solventnost K. S. K. Jednote znaša 129.91%

Če hočeš dobro sebi in svojim dragim, zavaruj se pri najboljši, pošteni in nadsolventni podporni organizaciji,

KRANJSKO SLOVENSKI KATOLIŠKI JEDNOTI,

kjer se lahko zavaruješ za smrtnine, razne poškodbe, operacije, proti bolezni in onemoglosti.

K. S. K. JEDNOTA sprejema moške in ženske od 16. do 60. leta; otroke pa takoj po rojstvu in do 16. leta pod svoje okrilje.

K. S. K. JEDNOTA izdaja najmodernejše vrste certifikate sedanje dobe od $250.00 do $5,000.00.

K. S. K. JEDNOTA je prava mati vdov in sirot. Če še nisi član ali članica te mogočne in bogate katoliške podporne organizacije, potrudi se in pristopi takoj.

Za pojasnila o zavarovanju in za vse druge podrobnosti se obrnite na uradnike in uradnice krajevnih društev K. S. K. Jednote, ali na naš:

GLAVNI URAD
351-353 No. Chicago St. Joliet, Ill.

VSEH VRST RADIJE, PRALNIKE IN ČISTILCE POPRAVLJAMO
Zastonj pridemo iskat in pripeljemo nazaj.
Pokličite nas najprej
Najboljše opremljena popravljanica na St. Clair Ave.

MALZ ELECTRIC
6902 St. Clair Ave. EN 4808

AL ULLE
PLUMBING & HEATING CO.
BOILERJI NA PLIN, BURNERJI NA PLIN
IN FURNEZI NA PLIN
15601 Waterloo Rd. KE 7248
Vse potrebščine za grelne in monterske naprave.